

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 40422-04-17 רז נ' אלול

לפני כבוד השופט אודי הקר

התובע:

שחר רז
ע"י ב"כ עו"ד שרון ינקו

נגד

הנתבע:

סער אלול
ע"י ב"כ עו"ד אופיר טשורני

פסק דין

תביעה שטרית בין צדדים קרובים לשטר, 190,104 ש"ח סכומה.

מבוא

1. בתמצית: הנתבע (להלן: "סער") מושך השטר, מסר לתובע (להלן: "שחר") הנפרע בשטר, שיק על סך 190,000 ש"ח. שיק זה נמסר לשחר להשבת סכומים ששילם שחר לסער כחלק מעסקה לשיתוף פעולה עסקי אשר לא יצאה אל הפועל.
2. שיק זה, שמועד פירעונו ביום 3.1.17 חולל בהעדר כיסוי מספיק (א.כ.מ.) בחשבונו של סער ובשל כך ש"חסרה חתימה בצד התיקון". השיק הוגש לביצוע בלשכת ההוצאה לפועל ביום 18.1.17 וביום 19.4.17 הגיש סער התנגדות לביצועו, אותה תמך בתצהירו.
3. בהתנגדותו טען סער (בתמצית): השיק הוצא ממנו בכפייה ובעושק, תוך איומים ולחץ; שחר ביטל ההסכם עמו, בחוסר תום לב, לאחר שכל תנאי ההתקשרות בין הצדדים סוכמו ולאחר שהוציא הוצאות ניכרות בהסתמכו על קיומו של ההסכם. לפיכך יש לקזז מסכום השיק את הנזקים שנגרמו לו בשל הפרת ההסכם. סכומים אלו עולים על סכום השיק; עוד ציין, כי בשיק נפלו פגמים טכניים הפוגמים בתקינותו של השיק.
4. דיון בהתנגדות, במסגרתו נחקר סער על תצהירו, התקיים ביום 25.9.17 בפני כבוד הרשם יעקובי (כתוארו אז). בתום הדיון הסכימו הצדדים כי תינתן הרשות להתגונן. נוכח סכומה, עברה התביעה להתברר בסדר דין רגיל.
5. סער ורו"ח וסים ברבארה (להלן: "רו"ח ברבארה") – מזה, ושחר ובאת כוחו עו"ד פז רוקח (להלן: "עו"ד רוקח") מזה, הגישו תצהירים בתיק ונחקרו. משסיכמו הצדדים טענותיהם (על-פה) בשל התיק להכרעה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 40422-04-17 רז נ' אלול

רקע ותמצית טענות הצדדים:

6. סער הוא הבעלים והמנהל של חברת בריינקום בע"מ, העוסקת בתחום הפורקס. החל מתחילת חודש ספטמבר 2016, ניהלו סער ושחר (יחד עם שותפים נוספים) משא ומתן להתקשרות בעסקה, במסגרתה: כנגד השקעת סכומים על ידי שחר ושותפיו יהפכו שחר ושותפיו לשותפים בפעילותו העסקית של סער, שתועבר מחברת בריינקום לחברה חדשה אותה יקימו הצדדים.
7. הצדדים שכרו את שירותיהם של עורכי דין שייצגו אותם במשא ומתן לביצוע העסקה. את סער ייצג עו"ד אופיר טשורני (להלן: "עו"ד טשורני") ואילו את שחר ייצגה עו"ד פז רוקח (להלן: "עו"ד רוקח").
8. ביום 12.9.16 נגשו הצדדים בנוכחות באי כוחם ובמהלך הימים שלאחר מכן (בין הימים: 13.9.16-16.10.16) החליפו באי כוח הצדדים ביניהם מזכר הבנות ומספר טיוטות של הסכם מייסדים (נספחים א'-ט') לתצהירו של סער).
9. תוך כדי המשא ומתן והחלפת טיוטות ההסכמים נוצרו יחסי אמון בין הצדדים ועוד בטרם נחתם ההסכם החלו הצדדים לקדם את שיתוף הפעולה ביניהם. כך למשל הוקמה חברה חדשה בבעלות הצדדים וסער התקין בביתו של שחר מערכת המאפשרת לו לעקוב אחר פעילות לקוחות החברה. לאור יחסי אמון אלו, שחר (ושותפיו) העבירו לידי סער תשלום של \$50,000, כחלק מסכום ההשקעה הראשוני על פי ההסכם. זאת, כאמור, עוד בטרם נחתם ההסכם.
10. במקביל, המשא ומתן בין באי כוח הצדדים התקדם והבשיל לכדי טיוטת הסכם סופית. טיוטה זו הייתה מוסכמת על הצדדים והייתה מוכנה לחתימה (בכפוף להערות קלות). לאחר שמספר ניסיונות של סער לתאם מועד לחתימה לא צלחו, קבעו הצדדים לחתום על ההסכם ביום 3.11.16 בשעה 15:00 במשרדה של עו"ד רוקח ברמת גן (נספחים י"ד – ט"ז לתצהירו של שחר).
11. אולם, בסמוך למועד שנקבע לחתימת ההסכם סער ועו"ד טשורני החלו לנתק קשר עם שחר ועו"ד רוקח. סער נמנע מלשלוח את התייחסותו לנוסח הסופי של ההסכם ולא אישר הגעתו לפגישה שנקבעה לחתימת ההסכם (נספח ט"ז לתצהירו של שחר). ביום 1.11.16 בשעה 12:54 שלחה עו"ד רוקח לעו"ד טשורני הודעת דואר אלקטרוני בה כתבה: "היי אופיר, טרם קיבלנו את התייחסותך הסופית להסכם". בתשובה השיב לה עו"ד טשורני: "הי פז, אענה עד סוף היום או לכל המאוחר מחר" (נספח ט"ו לתצהירו של שחר). אולם תשובה לא באה. למחרת, ביום 2.11.16, יום לפני המועד המתוכנן לחתימת ההסכם, בשעה 12:42, שלחה עו"ד פז לעו"ד טשורני הודעה נוספת: "היי אופיר, טרם קיבלנו את התייחסותך, אישרת עם סער שהוא מגיע מחר? אנחנו לא רוצים לעבוד סתם". מענה להודעה זו ניתן רק ביום 3.11.16 בשעה 12:11 - מספר שעות לפני המועד שנקבע לחתימת ההסכם: "מצטער שלא חזרתי אתמול. אני חושב שכנון יהיה לבטל היום, נתאם לתחילת השבוע, עד אז אשלח לך את כל התיקונים להסכם. מתי נוח?" (נספח ט"ז לתצהירו של שחר) בכל אותו זמן סער לא יצר כל קשר עם שחר, לא הסביר מדוע הוא אינו מעוניין להגיע לישיבה בה נקבע לחתום על ההסכם ומדוע לא שלח הערותיו להסכם.
12. לאחר שסער לא הופיע לפגישה החתימה ולאחר ששחר ניסה ליצור עמו קשר מספר פעמים ללא הצלחה ומשהמסרונים ששלח לו לא נענו, נסע שחר למשרדו של סער בחיפה, כשהוא מלווה בחברו. סער לא היה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 40422-04-17 רז נ' אלול

במשרדים באותה עת, אך נוצר קשר טלפוני בין הצדדים וסער הזמין את שחר לביתו ואף שלח לו מסרון (בשעה 19:24) בו כתב:

"דיברתי עם אופיר [עו"ד טשורני] סיכמתי איתו את הכל.. אתה מוזמן להגיע אליי הביתה

גם עכשיו חזרתי. אני אסביר הכל. ואחזיר לך כמובן מה ששלך – אין דאגה"

(להלן: נספח כ' לתצהיר שחר)

13. כעבור כ- 10 דקות (34:19), הגיע שחר לביתו של סער ולאחר שיחה ממושכת, במהלכה דרש שחר מסער להשיב לו את הסך של \$50,000 ששילם לו ושבמהלכה ניסיונו של סער לשוחח עם בא כוחו- עו"ד טשורני - לא צלח, מסר לו שחר שיק על סך 200,000 ש"ח משוך מחשבונה של חברת בריינקום בע"מ. לטענת שחר הוא מסר שיק זה מתוך כפייה כשהוא חש מאוים לאור דבריו של שחר כי "אני לא אצא מכאן בלי שיק" ומשידע שחברו של שחר ממתין לו ברכבו מחוץ לביתו. שחר טוען כי לא איים על סער, כי השיק לא הוצא בכפייה וכי התנהגותו של סער במהלך הפגישה ואחריה מעידה על כך שלא חש מאוים.

14. מכל מקום, לאחר ששחר עזב את ביתו של סער עם השיק והיה בדרכו חזרה, הבחין שחר כי בשיק שמסר לו סער חסרה חותמת החברה. לפיכך התקשר שחר לסער וביקש ממנו כי יחליף את השיק. סער הסכים והזמין את שחר לשוב לביתו על מנת לקבל השיק החדש. כשחזר שחר לביתו של סער, המתין לו סער מחוץ לביתו וכנגד השבת השיק הקודם מסר לו שיק חדש. שיק זה, על סך של 190,000 ₪, המשוך מחשבוננו האישי ושתאריך פירעונו ביום 3.1.17 הוא המושא לתיק זה.

15. לאחר ששחר קיבל השיק לידי, הוא שלח לסער תמונה של השיק בצירוף הודעה: **"שיהיה לך"**. בתגובה השיב לו סער: **"תודה"** ובכך הסתיימו מאורעות יום זה. השיק לא בוטל על ידי סער ומשהוצג לפירעון וחולל הגישו שחר לביצוע בלשכת ההוצאה לפועל. מכאן תביעה זו.

תמצית טענותיו של סער

16. לטענת סער (בתמצית): הוא מסר את השיק שלא מרצונו, מתוך כפייה ועושיק כשחש מאוים. בהתנגדותו טען כי ביום 3.11.16 הגיע שחר לביתו, בשעת לילה מאוחרת, איים עליו שלא ייצא מביתו ללא השיק ואף ישתמש באמצעים קשים לשם כך, כל זאת בנוכחות ילדיו הקטנים. בנסיבות אלו הוא חש מאוים ולא הייתה בידו ברירה אחרת, אלא למסור לשחר השיק.

עוד טען סער, כי שחר הפר את ההסכם, שגם אם לא נחתם הוא מחייב את הצדדים אשר כבר הגיעו להסכמות סופיות בדבר תנאיו ואף החלו לפעול על פיו. הוא הסתמך על ההסכם והשקיע סכומים ניכרים בשל כך, שעם ביטול ההסכם ירדו לטמיון. ביטול ההסכם הסב לו נזקים כבדים העולים על סכום השיק אותם הוא זכאי לקזז. את טענתו בדבר הפגמים הטכניים בשיק זנח סער בסיכומיו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 40422-04-17 רז נ' אלול

תמצית טענותיו של שחר:

17. שחר טוען (בתמצית): סער מסר לו השיק כדון, כהשבה של הסכום שהשקיע בעסקה שלא יצאה אל הפועל בעקבות ביטולה על ידי סער. הוא שילם לסער הסך של \$50,000 קודם לחתימת ההסכם, מבלי שהיה מחויב לעשות כן, לאור יחסי האמון שנוצרו בין הצדדים. לאחר ששילם סכום זה החליט לפתע סער שלא להתקשר עמו בהסכם. את השיק מסר לו סער מתוך רצון חופשי, מבלי שחש מאוים וללא כל כפייה. כשהגיע לביתו של שחר עוד קיווה לקיים העסקה אך בפגישה זו הבין כי סער הונה אותו. הוא נסע אל ביתו של סער לאחר שזה הזמינו, ולאחר שסער הבהיר כי מטרת הפגישה הנה, מתן הסברים והשבת הכספים המגיעים לו. הוא מעולם לא איים על סער, והמילים "אני לא יוצא מכאן בלי שיק" לא היו איום ולא התפרשו כאיום מצדו של סער. גם יתר הראיות בתיק מצביעות על כך שלא איים על סער ושסער לא חש מאוים. לא הוא אלא סער ביטל את ההסכם, הוא שלא הגיע לפגישת החתימה, הוא שהתעלם מכל פניותיו והוא שהציע להשיב את כספי ההשקעה. לפיכך ממילא סער אינו זכאי לפיצוי בגין הפרת ההסכם שהוא עצמו ביטל. הנזקים הנטענים לא הוכחו ובנסיבות אלו גם אם הוא היה מפר את ההסכם משלא הוכח שנגרם לסער נזק, אין הוא זכאי לכל פיצוי שהוא. אשר לטענות לפגמים טכניים בשטר, פגמים אלו לא קיימים ומכל מקום שחר הודה כי לא ביצע תיקונים בשיק וכי מה שכתוב בשיק הוא מה שהתכוון לכתוב בו. לפיכך, מחובתו של סער לפורעו.

דיון:

18. **דין התביעה להתקבל במלואה.** אקדים ואציין, כי הגם ששמתי ליבי לכל טענות הצדדים, לא אדרש לטענות שאינן נדרשות לצורך הכרעתי ולטענות שנזנחו בסיכומים.
19. שתי מחלוקות עיקריות דורשות הכרעה בתיק זה: האחת: האם סער מסר השיק מתוך כפייה ולפיכך נפל בשיק "פגם קנייני" על פי סעיף 28(ב) לפקודת השטרות; השנייה: האם לסער טענות קיזוז שכוחן יפה כנגד התביעה השטרית. טענתו הנוספת של סער, כי בשטר נפל פגם טכני, נזנחה בסיכומיו, לפיכך אדרש לה אך בקצרה לסיום.
20. בטרם אפתח בדיון אזכיר מושכלות ראשונים לעניין חזקות ונטלים: לטובת שחר - האוחז בשטר, ולחובתו של סער - מושך השטר, עומדות החזקות שבפקודת השטרות: כי כל צד שחתימתו על השטר נעשה צד לו בעד ערך (סעיף 29(א) לפקודה); וכי חזקה שהשטר יצא מידי המושך מסירה כשרה וללא תנאי (סעיף 20 לפקודה). קרי, על סער נטל הראיה והשכנוע לסתור חזקות אלו. נטלים בהם סער לא עמד, כמפורט להלן. אשר לנטלי ההוכחה: אלו מוטלים על כתפי סער, מושך השטר, בבחינת "המוציא מחברו" שעליו הראיה (ע"א 562/88 בן אריה נ' סופר, פ"ד מה(1) 647 (1991)) וכמי שסמך חלק מהגנתו על טענת הקיזוז עליו הנטל להוכיח כי הוא אכן זכאי לקיזוז הסכומים הנטענים – זאת ברמת ההוכחה הנדרשת בכתב תביעה (ע"א 16/89 "ורדים" חברה לגידול פרחים נ' החברה הישראלית פ"ד מה(5) 729 (5.11.91)). אשר לטענת הכפייה והעושה,

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 17-04-40422 רז נ' אלול

נטל ההוכחה המוטל על סער הוא נטל הוכחה מוגבר (ע"א 8163/05 הדר חברה לביטוח בע"מ נ' פלונית 14.6.06). על סער להוכיח, כי עמד בשני מבחנים מצטברים: מבחן איכות הלחץ - לחץ שיש בו פסול מוסרי, חברתי או כלכלי; ומבחן עוצמת הלחץ - כי לא הייתה לו חלופה מעשית וסבירה שלא להיכנע ללחץ (ע"א 1569/93 יוסי מאיה נ' פנפורד בע"מ, פ"ד מח(5) (23.11.94)). כמפורט להלן, סער לא עמד בנטל ההוכחה המוטל עליו ולפיכך דין התביעה להתקבל במלואה ודין ההתנגדות להידחות.

לא הוכח כי סער כתב ומסר השיק מתוך כפייה

21. לטענתו של סער, הוא רשם ומסר את השיק לידי שחר מתוך כפייה ועל כן יש לבטל התחייבותו מכוח השיק. בתצהיר התומך בבקשת הרשות להגן טען סער, כי הכפייה הייתה בכך שביום 31.11.16 הגיע שחר לביתו בשעות הלילה "ואיים כי לא יצא מביתו עד שלא יעביר לידי שיק בסך 190,000 ש"ח וכן הוסיף כי בחוץ מחכה לו אדם אלים מטעמו ברכב" (סעיף 23 לתצהיר). בנסיבות אלו טען סער כי הוא חש מאוים ולא הייתה לו ברירה אל לחתום על השיק ולמוסרו לשחר.
22. אציין, כי שחר מכחיש שאמר כי מחכה לו אדם אלים ברכב וגם סער לא חזר על טענה זו בחקירותיו (עמוד 24 לפרוטוקול, שורות 27-28; עמוד 3 לפרוטוקול, שורה 19) טענה זו לא הוכחה ולא מצאתי לקבלה.
23. מחקירותיו של סער עולה, כי טענתו העיקרית היא שהאיום היה בכך ששחר אמר שלא יצא מביתו ללא השיק (עמוד 24 לפרוטוקול, שורות 27-28). שחר אינו מכחיש שאמר זאת, אך טוען שלא היה בכך איום. אמירה זו יכולה אומנם להתפרש כאיום אך היא יכולה להתפרש גם כהתעקשותו של שחר על עמדתו, מבלי שיהיה בה להוות איום. הדבר תלוי בהקשרה של האמירה ובאופן בו נאמרה. מכל מקום, השאלה בה יש להכריע היא: האם סער חש מאוים לאור אמירה זו. מהתרשמותי מהעדים ומעדותם לא מצאתי כי שחר התכוון לאיים על סער באמירה זו ולא מצאתי כי סער חש מאוים בעקבותיה. גרסתו של סער כי חש מאוים מעלה תמיהות. אבאר:
24. מתצהיר התמיכה בהתנגדות עולה, כי לטענת סער, שחר התייצב בביתו באופן מפתיע וללא התרעה. סער אף אישר זאת בחקירתו (הראשונה) בהתנגדות (עמוד 2 לפרוטוקול מיום 28.9.17, שורות 26-27):
- " ש. מהתצהיר שלך אני מבין שהוא הגיע אליך בלי התראה?
ת. כן."**
25. אולם עיון בהודעות ה "ווטס-אפ" שהוחלפו בין הצדדים באותו יום (נספח כ' לתצהיר התובע) מעלה תמונה שונה. כך ביום 3.11.16 בשעה 24: 19 כתב סער לשחר: "דיברתי עם אופיר סיכמתי איתו את הכל. אתה מוזמן להגיע אליי הביתה גם עכשיו חזרתי אני אסביר הכל ואחזיר לך כמובן מה ששלך- אין דאגה". ובתשובה השיב שחר: "או. קיי בדרך". מהמשכה של התכתבות זו אף עולה, כי סער הסביר לשחר כיצד להגיע לביתו.
26. משהוצגה התכתבות זו לסער ומשנשאל בחקירתו (בדיון בבקשת הרשות להגן) כיצד היא מתיישבת עם גרסתו, השיב: "באותו יום שחר הגיע קודם למשרד שלי, בחיפה, הוא הגיע לשם בהפתעה, בצהריים. קיבלתי טלפון מהעובד שלי שאמר לי שיש מישהו שדורש אותי, המשיב, לאחר מכן התבצעה השיחה

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 40422-04-17 רז נ' אלול

שהזכרת, מה שהתרחש בבית, זה האיום, לא עצם זה שאני מזמין אותנו הביתה. הוא היה אצלי במשרד, זה לא היה נעים. הזמנתי אותנו הביתה כדי לסגור איתו דברים, לא להחזיר כספים, רשמתי לו שרירותית, זה לא אומר שבאותו רגע אני מחזיר לו. לא שיקרתי. זו לא היתה השיחה שהתנהלה בבית. התכוונתי שנשב ונסגור את הכל כמו שצריך". (עמוד 3 לפרוטוקול הדיון מיום 25.9.17, שורות 1-6). גרסה זו לא אוזכרה בתצהיר התמיכה להתנגדות ואף אינה תואמת את הכתוב בהודעה ששלח: "ואחזיר לך כמובן מה ששלך – אל דאגה".

27. יוצא אפוא, כי שחר לא הגיע לביתו בהפתעה (אלא בהזמנתו) וכי עוד בטרם הגיע שחר לביתו, סער כבר אמר לו שיחזיר לו את מה ששייך לו וכי העסקה מבוטלת.

28. אציין, כי בעדותו (המאוחרת) בתיק, משנשאל מדוע בהודעתו לא השיב כי הוא מעוניין לקיים ההסכם אלא הודיע על ביטולו ועל הסכמתו להשיב הכספים, השיב סער, כי כבר במועד בו שלח את ההודעה, כששחר הגיע למקום עבודתו ועוד בטרם הזמינו לביתו, הוא חש מאוים: "כשמתקשר אליך עובד שלך מפוחד ואומר תקשיב סער היו כאן אנשים שחיפשו אותך קח את זה בחשבון. אני כדי שלא ייגרם נזק לא למשרד ולא לעובדים הרגשתי סוג של בעיה העדפתי להוציא אסמס וכתבתי אל תפחד במרכאות אל תעשה שטויות תבוא אליי הביתה נסגור את הדברים ברוח טובה... לשאלת בית המשפט מה זה לסגור את הדברים ברוח טובה, אני מהצד שלי כשאני רואה שיש צד שמתנהל בצורה בעייתית מאיימת, מעדיף לשלוח הודעה מרגיעה לצד השני שיחשוב שהכל בסדר רק אל תעשה בעיות, תתמודד מולי ולא מול העובדים שלי במשרד" (עמוד 23 לפרוטוקול, שורות 3-10).

29. אולם גם גרסה זו מעלה תהיות רבות: ראשית – כיצד מתיישבת גרסה זו עם גרסתו בתצהיר התמיכה בבקשת הרשות להגן ועם חקירתו הראשונה? האם שחר הופיע בביתו ללא התרעה או שסער הזמינו? מדוע לא טען בחקירתו הראשונה כי העובד היה מפוחד וכי הוא חש מאוים כבר בשלב זה? האם באמת חש מאוים כבר במועד בו שלח את ההודעה ובטרם הגיע שחר לביתו או ש"מה שהתרחש בבית, זה האיום, לא עצם זה שאני מזמין אותנו הביתה"?

שנית – סער לא זימן את העובד למסור עדות בתיק. אם העובד אכן חש מפוחד ואם כבר במשרד החלו האיומים היה בידי העובד לאשר גרסה זו. משבחר סער שלא לזמנו, הדבר פועל לחובתו ויש להניח כי עדותו של העובד לא הייתה תומכת בגרסתו.

ואחרון – אם כבר במועד בו שלח סער את ההודעה הוא חש מאוים, מדוע זה הזמין את שחר לביתו שעה שילדיו בבית ומדוע בחר להושיבו בביתו לצד ילדיו? טענה זו אינה סבירה.

30. לכך יש להוסיף, כי בחקירתו טען סער, כי בזמן הפגישה בה לטענתו חש מאוים, ובטרם מסר לשחר את השיק, הוא ניסה להתקשר לעורך דינו על מנת להתייעץ אתו האם למסור את השיק אם לאו. משלא הצליח להשיגו מסר השיק (עמוד 2 לפרוטוקול, שורות 20-21).

31. נמצאנו למדים, כי בזמן אמת סבר סער שיש לו אפשרות שלא למסור השיק, שהרי אם בא כוחו היה אומר לו שלא למסור את השיק לידי שחר הוא לא היה מוסרו. אם כן כיצד זה טען שהרגיש מאוים וכי לא הייתה לו ברירה אלא למסור השיק? ועוד: אם היה בידו להתקשר לעורך דינו מדוע זה לא התקשר למטרה?

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 40422-04-17 רז נ' אלול

32. עוד טען סער בעדותו, כי למחרת היום בו מסר את השיק לשחר הוא שוחח עם בא כוחו וזה אמר לו, כי חבל שלא שוחח עמו בזמן הפגישה עם שחר, שכן היה מייגע לו שלא למסור את השיק (עמוד 2 לפרוטוקול, שורות 21-23). סער לא טען כי השיב לדברי בא כוחו, כי הוא מסר את השיק בלית ברירה ותחת איומים ועל כן גם אם היה מצליח לשוחח עמו וזה היה מייגע לו שלא למסור את השיק לא היה בכך להועיל.
33. גם אם אתעלם מכל זאת וגם אם אקבל את טענת שחר שהוא חש מאוים במהלך הפגישה עת מסר את השיק (ולא כך הם הדברים), אין בטענתו להסביר מדוע הזמין את שחר באותו ערב, שנית, על מנת להחליף את השיק שמסר בשיק חדש. איזו כפייה נטענת התרחשה במועד זה?
34. סער, כאמור, מאשר כי על אף שלטענתו חש מאוים בפגישה, הוא הזמין את שחר לשוב לביתו, באותו ערב, על מנת למסור לו את השיק החדש, אותו כתב ואשר עליו חתם כשהיה לבדו בביתו (ללא לחץ וללא נוכחות המאיימת של שחר – כנטען על ידו). הוא אף מאשר כי חיכה לשחר מחוץ לביתו ומסר לו השיק כנגד השבת השיק הקודם. בפרק הזמן שבין הפגישה הראשונה לשובו של שחר, סער לא עשה דבר שיש בו להעיד כי חש מאוים, לא פנה למשטרה, לא עזב את ביתו, לא הוציא את ילדיו מביתו ולא ביצע כל פעולה אחרת שיש בה להעיד על חשש מצדו.
- ולאחר ששחר שלח לו צילום של השיק, סער לא מחה על כך אלא השיב: "תודה"...
35. משנשאל סער בחקירתו האם לא צירף את חותמת החברה לשיק הראשון בכוונה, השיב סער: "לא . לא בכוונה והראיה לכך היא שאחר כך נתתי לו עוד שיק אישי שלי והיה פער של לוחות זמנים ביניהם ויכולתי להתחמק לברוח ולא עשיתי את זה עד שהוא נסע ליוקנעם וחזר וזה מעיד שלא התכוונתי לתת שיק ללא חותמת" (עמוד 24 לפרוטוקול, שורות 16-19).
- דומה שהדברים מדברים בעד עצמם. הוא התכוון למסור לשחר את השיק הראשון (ואף לצרף לו חותמת של החברה) והוא התכוון למסור לשחר גם את השיק השני. הוא לא חש מאוים, לא התחמק, לא הזמין משטרה ולא ברח על אף שהיה בידו לעשות כן. בנסיבות אלו ממילא הוא לא הוכיח, כי לא הייתה לו חלופה מעשית וסבירה שלא להיכנע ללחץ וממילא נשמטת הקרקע תחת טענתו לכפייה ועושק (ראו ע"א 1569/93 לעיל).
36. גם התנהגותו של סער אחרי הפגישה מלמדת כי מסירת השיק לא נעשתה מתוך כפייה:
37. לאחר האירוע סער לא ביטל את השיק, לא הגיש תלונה במשטרת ישראל ואף לא שלח הודעה (בין בעצמו ובין באמצעות בא כוחו) כי השיק נמסר בכפייה וכי יש לבטלו. מדוע לא עשה כן? לשחר לא היה הסבר: "לא הלכתי למשטרה לאחר מכן. לא שלחתי לו מכתב שנתתי שיק בלחץ ואיומים. לא עשיתי זאת. לא יודע למה לא עשיתי זאת". (עמוד 3 לפרוטוקול, שורות 22-24). וכן: "אין לי סיבה טובה. לא הגשתי תלונה במשטרה" (עמוד 2 לפרוטוקול, שורה 24).
38. זו אינה ההתנהגות המצופה מאדם שטוען כי חש מאוים או שכפו עליו למסור שיק בניגוד לרצונו (ובסכום שכזה). לעניין זה יש לציין, כי שבועיים לאחר מכן, בעקבות אירוע אחר הנוגע לתיק זה, סער כן הגיש תלונה במשטרת ישראל נגד מר אריק הררי, שלטענתו בא לגבות ממנו את סכום השיק (עמוד 25 לפרוטוקול, שורות 15-28). ללמדנו שסער לא חשש לפנות למשטרה. בפסק הדין לא אתייחס לאירוע זה, שלא הובהר כל צורכו, שכן ממילא הוא אירע זמן ממושך לאחר שנמסר השיק ועל כן אין הוא יכול להוות "כפייה" במועד בו נמסר השיק.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 40422-04-17 רז נ' אלול

39. לאור כל האמור אני קובע, כי סער לא עמד בנטל המוטל עליו להוכיח כי מסר את השיק מתוך כפייה ועושיק (טענה שנטענה בעלמא וללא כל פירוט) או כי מסר השיק, שעה שחש מאוים באופן שלא הותיר לו ברירה אחרת אלא למוסרו.
40. למעלה מן הצורך אוסיף כי גם לו היו קמות לסער עילות הכפייה והעושיק לא היה בכך לסייע לו, שכן טענות עושיק וכפייה יש להעלות מיד בסמוך לאחר תום הכפייה והעושיק. משלא העלה סער טענה זו זמן סביר לאחר הפגישה אין הוא יכול להיבנות מטענה זו עתה. (ה"פ 159/07 שחר נ' קרמן (31.1.08); תא (נצרת) 115-08 זיתוני נ' אלון (15.4.15))
- על כן גם לו הייתה מוכחת כפייה בעת חתימת השיק (שלא הוכחה כאמור) היה על סער להודיע על כך ולבטל השיק מיד לאחר שהוסרה הכפייה (ובלשון סעיף 20 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973: "תוך זמן סביר לאחר שנודע לו שפסקה הכפייה"). זאת סער לא עשה ודין טענתו להידחות גם בשל כך (ה"פ 8287-03-18 מהראן מוחסן נ' אריה גנדל (25.12.18))

טענת הקיזוז לא הוכחה

41. טענת הקיזוז הוכרה כטענה טובה נגד תביעה שטרית בין צדדים קרובים לשר, גם שעה שעסקינן בטענה לקיזוז סכום שאינו קצוב הנובע מאותה עסקה. (רע"א Nordland Papier AG 6250/98 נ' מפעלי ייצור והוצאה לאור (ירושלים) מ.ס.ל. בע"מ (פ"ד נגד) 274, 282-283; רע"א 2443/98 ליברמן נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ, פ"ד נגד) 804, 811).
42. בענייננו, על מנת שטענת הקיזוז תתקבל, היה על סער להוכיח, ברמת הפירוט הנדרשת שניים אלו: ראשית – כי שחר ביטל את ההסכם (שטרם נחתם) וכי הוא היה רשאי להסתמך על הסכם זה; שנית – כי נגרמו לו נזקים בגין הסתמכותו זו ואת שיעורם של נזקים אלו. כמפורט להלן, סער כשל בהוכחת שני הדברים.
43. לכך יש להוסיף, כי משקבעתי כי סער מסר לשחר את השיק מרצונו וללא כל כפייה, ממילא יש בכך להוביל למסקנה שבמתן השיק הודה סער בכך שעליו להשיב לשחר את כספי ההשקעה ללא כל טענה לקיזוז. כך אף עולה מהתכתובת בין הצדדים (נספח כ' לתצהיר שחר).
44. הצדדים אינם חלוקים על כך שעובר לפגישת החתימה על הסכם המייסדים (שנקבעה ליום 3.11.16 בשעה 15:00), הם סיכמו ביניהם את כל תנאי העסקה וכי לא נותרו מחלוקות שהיה בהן לעקב את החתימה על ההסכם. הצדדים אף מודים, כי החלו לפעול על פי ההסכם עוד בטרם נחתם.
45. שחר ועו"ד רוקח העידו כי הם נערכו לחתום על ההסכם במועד שנקבע אך לקראת מועד חתימת ההסכם ניתקו סער ועו"ד טשורני את הקשר עמם (עמוד 7 לפרוטוקול, שורה 23 עד עמוד 8 לפרוטוקול, שורה 13). עו"ד רוקח העידה, כי ביום שנקבע לחתימת ההסכם היא ושחר עוד סברו שהחתימה תתקיים במועד, היא אף ניסתה להשיג את עו"ד טשורני מספר פעמים ללא הצלחה באותו יום. אולם, משהשיגה אותו בסופו של דבר הבינה ממנו כי לא רק שלא תתקיים חתימה של ההסכם באותו יום, אלא שאין בכוונתו של סער לחתום על ההסכם כלל: "התקשרתי לאופיר לנייד כמה פעמים והוא לא ענה לי. ניסיתי להשיג אותו במשורד, אחרי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 40422-04-17 רז נ' אלול

כמה פעמים הצלחתי להשיג אותו, זה היה באותו יום של החתימה. אני הבנתי מאופיר שהוא לא יגיע לחתום בכלל, לא מחר, לא מחרתיים ולא בכלל, אם היה אומר אני מגיע ביום ראשון היינו ליום ראשון וחוזמים.... אופיר החל למלמל כל מיני דברים ודיבר בצורה לא ברורה ונתן לי להבין שחתימה לא תהיה" (עמוד 11 לפרוטוקול, שורות 14-20). בנסיבות אלו חשו שחר ועו"ד רוקח כי סער הונה אותם וכי לאחר שקיבל לידיו את הסך של \$50,000 הוא החליט לבטל ההסכם (עמוד 10 לפרוטוקול, שורות 25-27).

עדויותיהם של שחר ועו"ד רוקח לא נסתרו בחקירתם, הן נתמכו בהתכתבות שבין עו"ד טשורני ועו"ד רוקח (נספים י"ד – ט"ז לתצהירו של שחר) ומצאתי אותן מהימנות. אל מול עדויות אלו לא הוצגה עדות נגדית. סער לא מסר גרסה בדבר האירועים שקדמו למועד שנקבע לחתימת ההסכם ועורך דינו לא זומן למסור עדות לעניין זה. לפיכך אני מקבל את גרסתם של שחר ועו"ד רוקח לאירועים.

46. ועוד: סער אינו טוען כי שחר ביטל את ההסכם עובר למועד שנקבע לחתימה על ההסכם. לטענתו רק בפגישה שנערכה בביתו הודיע לו שחר כי הוא חוזר בו מהעסקה (עמוד 3 לפרוטוקול מיום 25.9.17, שורה 10). שחר העיד, כי הוא התכוון לחתום על ההסכם ביום 3.11.16 וגם כשהגיע לביתו של סער עוד חשב שהעסקה תתבצע (עמוד 18 לפרוטוקול, שורות 27-28) גם עו"ד רוקח העידה כי היא ושחר נערכו לחתום על ההסכם והיו מעוניינים בביצוע העסקה במועד שנקבע לחתימת ההסכם (עמוד 7 לפרוטוקול, שורה 23 עד עמוד 8 שורה 13; עמוד 9, שורות 4-5).

47. אם כן, מדוע לא נחתם ההסכם? מדוע בחר סער שלא להופיע לפגישת החתימה? מדוע עורך דינו ביטל הפגישה ברגע האחרון, מבלי שסער הודיע על כך מראש לשחר, מבלי שנתן הסבר מדוע לא שלח הערותיו הסופיות לטיוטת ההסכם ותוך ניתוק קשר והתעלמות מפניותיו של שחר במשך שעות?

48. התנהגות זו מעידה על כך שסער התחרט וביקש לחזור בו מהעסקה. בנסיבות אלו היה מצופה מסער, לכל הפחות, לספק הסבר להתנהגות זו בתצהירו ובחקירתו. זאת הוא לא עשה (עמוד 20 לפרוטוקול, שורה 30 עד עמוד 21 לפרוטוקול, שורה 28):

” ש. נקבעה פגישה ל- 3.11 בשעה 15:00 אתה לא התייצבת?

ת. נכון.

ש. למה?

ת. היו לי עניינים משלי וחיכיתי לדבר איתם עם אופיר [עו"ד טשורני] וחיכיתי שיענה לי ולאחר מכן היינו מחליטים איך אנו ממשיכים. עניינים אישיים שרציתי לדחות בכמה שעות את הפגישה.

ש. אני מניח אתה בן אדם רציני נראה לי וקבעת עם אדם אחרי חודשיים, היו לך עניינים אישיים, אני מניח שהתקשרת לשחר או שעו"ד התקשר לעו"ד רוקח ואמר שיש עניינים אישיים ואתם רוצים לדחות את הפגישה?

ת. אני לא התקשרתי לשחר.

ש. אתה יודע אם העו"ד שלך לעו"ד רוקח והודיע לה?

ת. אני לא יודע על כך.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 40422-04-17 רז נ' אלול

ש. אני מציג לך את נספח כ' לתצהירי התובע, ב- 3.11 בשעה 11:58, שחר שולח לך הודעה ואומר לך תחזור אליי דחוף?

ת. כן.

ש. חזרת אליו?

ת. לא.

ש. בשעה 15:12 הוא שולח לך הודעה עם סימן שאלה ומצפה לתשובה, האם חזרת אליו?

ת. לא. אתה יודע כמה פעמים אני חוזר לאנשים אחרי כמה שעות. זה לא אומר כלום, לפעמים אני חוזר אחרי יום. לגיטימי ביום של החתימה לא לחזור אליו מיידי לכן אמרתי מקודם אמרתי שהיו לי עניינים אישיים שהייתי צריך לסכם עם אופיר לפני שאני נותן לו תשובה... העניינים האישיים קשורים להסכם, לאדם כאדם מול מי אני הולך לחתום, לשחר ולאנשים שמסביבו... ביני לבין עצמי רציתי לדבר עם אופיר ולוודא עם אופיר שהפעולה שאני עושה אופיר שאנחנו יכולים לצאת לדרך בצורה תקינה, בגלל כל התחושות שלי בדרך".

49. לא רק שבעדותו סער אינו נותן מענה להתנהלותו הבלתי סבירה ביום שנקבע לחתימת ההסכם, ולא רק שיש בה ללמד כי הוא ביקש לחזור בו מהסכמתו לחתום על ההסכם, אלא שמטענתו עולה כי ההסכם טרם נכרת וכי היו לו ספקות האם להתקשר עם שחר בעסקה. כיצד טענה זו מתיישבת עם טענתו שההסכם כבר נכרת, כי הוא מחייב את הצדדים וכי הופר על ידי שחר? אם ההסכם מחייב כטענתו, ממילא אין מקום להתלבט עם עורך דינו, אין מקום לעקב החתימה ואין צורך לשקול האם "לצאת לדרך". הרי לשיטתו הוא כבר "יצא לדרך" קודם לחתימת ההסכם (וראו גם עמוד 3 לפרוטוקול מיום 25.9.17, שורות 12-13).

50. ובהמשך חקירתו: "...למה לא באתי לחתום באותו יום, אני עונה שבמועד חתימה עצמו רציתי לשוחח עם העו"ד על כמה נושאים ויכול להיות שכמו שהם דחו אותנו כמה פעמים יכול להיות שהיה לי בראש לדחות אותם גם כמה ימים וזה לגיטימי, הוא באותו יום ביטל. לא הפרתי את ההסכם בפועל". (עמוד 22 לפרוטוקול, שורות 23-26) אם רצה לדחות את מועד החתימה על ההסכם מדוע לא דחה? איך יכול היה שחר לדעת ש"יכול להיות" "שהיה לו בראש לדחות"? דומה שאין צורך להרחיב בעניין זה.

51. ועוד. אם באמת ביקש סער לקיים ההסכם, מדוע כשפנה אליו שחר באותו ערב, במקום להשיב לו כי הוא מעוניין לבצע העסקה, כי הוא עומד על קיום ההסכם וכי הוא אך מבקש לדחות את מועד החתימה, השיב: "אני אסביר הכל. ואחזיר לך כמובן מה ששלך – אין דאגה" (נספח כ'). תשובה זו, ניתנה לפני ששחר הגיע לביתו ובטרם ביטל שחר את ההסכם (כטענתו של סער). אם כן למה הוא צריך להחזיר לשחר "את מה ששלך" אם אין בכוונתו לבטל את ההסכם? תשובה הזו מעידה, כי סער לא רצה לקיים ההסכם וכי אף הסכים להשיב לשחר את הסכומים ששילם לו ללא שהעלה כל טענה לקיזוז.

52. משנדרש להסביר פשר הזמנתו של שחר בנסיבות אלו השיב: "אני מצפה ששחר יבוא ויסגור אתי עניינים כמו גבר ולא יאיים". ומשנשאל "מה זה לסגור כמו גבר", השיב "מה ששייך לי שייך לי ומה ששייך לך שייך לך" (עמוד 24 לפרוטוקול, שורות 4-6). כלומר סער מודה, כי הזמין את שחר לביתו על מנת להיפגש אתו ולבטל את העסקה כשלכל צד יוחזר את שהביא לעסקה. זאת בניגוד לטענתו ששחר ביטל ההסכם ומבלי

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 40422-04-17 רז נ' אלול

שטען שההשבה תעשה בקיזוז סכומים כלשהם בהם יש לפצותו (כטענתו היום) בגין הוצאות שהוציא (וראו גם עמוד 3 לפרוטוקול מיום 25.9.17, שורות 1-6).

53. אוסיף כי גם למחרת היום ולאחר שהתייעץ עם עורך דינו לא פנה סער ודרש לקיים את ההסכם, הוא לא טען, כי ההסכם בתוקף וכי על שחר למלא את חלקו ולשלם הכספים על פיו, הוא אף לא טען שנגרמו לו נזקים וכי הוא זכאי לפיצוי. טענה זו הועלתה רק כטענת נגד לטענותיו של שחר (מכתבים מיום 14.11.17 ומיום 15.11.17 – נספחים י"ח ו- י"ט לתצהירו של שחר). סער אף לא הגיש תביעה בגין נזקיו הנטענים. מדוע? לכך לא הייתה לו תשובה לא בחקירתו ולא בסיכומיו (עמוד 39 לפרוטוקול, שורות 24-28).

54. לאור כל האמור, אני קובע כי סער לא עמד בנטל המוטל עליו להוכיח ששחר ביטל את ההסכם וכי הוא זכאי לפיצויי הסתמכות בשל כך. די בכך כדי להביא לדחיית טענת הקיזוז (המבוססת על טענה זו). למעלה מן הצורך אתייחס בקצרה לטענת סער בדבר הנזקים שנגרמו לו.

55. גם אם היה סער מוכיח כי שחר ביטל ההסכם וכי הוא זכאי לפיצוי בגין הנזקים שנגרמו לא עקב הסתמכותו על ההסכם (שני דברים של הוכחו כאמור) היה עליו להוכיח שנגרם לו נזק ומה שיעור הנזק שנגרם.

56. כאמור, על הטוען לקיזוז לפרט בתצהירו את טענותיו ולהוכיחן ברמה הנדרשת להוכחת תביעה. אין די בהעלאת טענת קיזוז באופן סתמי ואין די בטענה כללית לנזקים שנגרמו (ע"א 2418/90 רלפו (ישראל) בע"מ נ' בנק למסחר בע"מ, פ"ד מז(5) 133; ע"א אריאן נ בנק לאומי (8.6.1986); ע"א (י-ס) 2053/01 מינבר הנדסה אזרחית בע"מ נ' נגה חברה לביטוח).

57. סער לא הוכיח את הנזקים שנגרמו לו לטענתו. הטענה לא פורטה דיה והסכומים לא נתמכו בראיות שהיה בידו לצרף. בבקשת הרשות להגן פירט סער את הנזקים שנגרמו לו, לטענתו, כדלקמן: גיוס עובדים בעלות חודשית של 30,000 ש"ח, הקמת מערך שיווק בעלות של כ- 45,000 ש"ח, השכרת משרדים חדשים וגדולים לשנתיים מראש בעלות של 240,000 ש"ח ויעוץ משפטי בסכום כולל של 41,914 ש"ח.

58. סכומים אלו לא נתמכו בראיות כלשהן, מלבד אישור רואה החשבון של חברת בריינקום, אשר לא צורפו לו כל אסמכתאות המעידות על תשלום הוצאות אלו. לא צורפו קבלות, לא תלושי שכר של עובדים, לא חוזה שכירות ולא כל אסמכתא אחרת שיש בה ללמד על הוצאות שהוצאו בפועל.

59. בחקירתו העיד רו"ח ברבארה: "יש לנו גם אסמכתאות אבל הן לא כאן" (עמ' 15 לפרוטוקול, שורה 9). מדוע? לא הסביר. רואה החשבון אף לא ידע להגיד מתי בדיוק נשכרו העובדים החדשים (כנטען) ומתי פוטרו ואשר לשכר הדירה טען שאינו זוכר מה קרה עם הכסף ששולם: "לא זוכר. בלי אסמכתאות אי אפשר לדייק" (עמוד 15 לפרוטוקול, שורות 11-17).

60. בסיכומיו הודה סער כי סך כל הוצאותיו הנטענות לא מגיע לסך של 190,000 ש"ח אבל לטענתו נגרמו לו הוצאות אותם הוא מבקש לקזז: "בטוח שהוציאו מסביב עוד כסף, עוד 20,000 – 30,000 ש"ח לא כל דבר אפשר להוכיח, אז צירפנו מכתב רוה"ח. לא כל דבר אפשר להוכיח ואני לא אומר שמגיע לנו את כל ה- 190,000 ₪ בקיזוז אבל היו הוצאות אמיתיות" (עמוד 39 לפרוטוקול, שורות 19-23). בכך אין להוכיח כי נגרם נזק ולבטח שאין בכך להוכיח גובה הנזק הנטען.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 40422-04-17 רז נ' אלול

61. לאור כל האמור לעיל, דין טענת הקיזוז להידחות הן לאור זאת שלא הוכח ששחר ביטל את ההסכם והן לאור העובדה שסער לא הוכיח שנגרמו לו נזקים בגין הסתמכותו על ההסכם ומה גובהם של נזקים אלו.

התייחסות קצרה לטענות בדבר פגמים טכניים בשטר

62. לסיום אתייחס בקצרה לטענתו של סער (בהתנגדותו) כי יש לדחות התביעה בשל הפגמים הטכניים שנפלו בשיק: טענה זו נזנחה בסיכומיו של שחר ודי בכך כדי לדחותה.

63. עם זאת אוסיף, כי לא מצאתי שבשיק נפל פגם הפוגע בטהירותו או כל פגם אחר המונע את ביצועו. הגם שהבנק חילל השיק גם מן הטעם ש"חסרה חתימה בצד התיקון", לא מצאתי כי נערך בשיק תיקון, הגם שהספרה 2 במספר 2017 (בתאריך שנרשם בשיק) נכתבה עם תוספת של קו נוסף.

64. סער עצמו העיד כי הוא מילא את כל הפרטים בשיק, כי לא היה כל תיקון בשיק וכי מה שכתוב על פני השיק משקף במדויק את שהתכוון לכתוב עליו (עמוד 25 לפרוטוקול, שורות 4-14):

"אני חושב שאת הכל אני רשמתי... כן. אני רשמתי את הסכומים והתאריך". וכשנשאל על המחיקות שבשיק השיב: **"איזה מחיקות? רשמתי את זה בידיים רועדות. מה שרשמתי בשיק זה מה שהתכוונתי שיירשם".**

65. בנסיבות אלו טוב עשה סער שזנח טענתו בדבר פגמים טכניים לכאורה בשיק, שכן דין הטענה להידחות ממילא.

סוף דבר

66. נוכח כל האמור לעיל, משדחיתי טענות הכפייה, העושק והקיזוז וכן את טענת הפגמים הטכניים בשיק, התביעה מתקבלת במלואה ואני קובע כי סער (הנתבע) חב לשחר (התובע) את מלוא סכום השיק, בסך של 190,000 ש"ח לפיכך:

ההתנגדות נדחית אפוא ותיק הוצל"פ מס' 17-01-520801 ישופעל.

בנוסף, סער (הנתבע) ישלם לשחר (התובע) הוצאות משפט בסך של 4,752 ש"ח וכן שכר טרחת עו"ד בסך של 20,000 ש"ח. סכומים אלו ישולמו בתוך 30 ימים שאם לא כן יישאו הפרשי הצמדה וריבית כדין.

הסכומים שהופקדו בתיק על ידי סער (הנתבע) להבטחת שכר העדים, בסך כולל של 1,800 ש"ח, יועברו בצירוף פירותיהם לידי שחר (התובע) באמצעות בא כוחו ויופחתו מסכום ההוצאות ושכר הטרחה.

ניתן היום, י"ב שבט תשע"ט, 18 ינואר 2019, בהעדר הצדדים.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 40422-04-17 רז נ' אלול

אל"ז' ה"ת
אודי הקר, שופט

